

59 אָמַר אַבְיָה הָרִי אֶמְרוּ בַּבְּרִייתָא (פסחים מ"ה) שְׂבֹפֶתָא (גוש של) שְׂאוּרָה,
 60 שִׁיחָה לִישִׁיבָה, בְּטֵלָה – בטל ממנה שם אוכל ומותר להשהותה
 61 בפסח. אמנם אומר אני שטומאתה שתהיה בה כשישב עליה זב
 62 שמשמאת אדם וכלים, היא לאו דאורייתא, דאי סלקא דעתך
 63 דאורייתא, מצינו לאוכלין שמשמאין טומאה חמורה, שלא כדברי
 64 התנא דבי רבי ישמעאל שאמר שלא מצינו בהם טומאה חמורה.
 65 דוחה הגמרא: בְּשִׁישִׁימֵשׁ השאור לטמא טומאה חמורה, מְעֵשָׂה עֵץ
 66 שִׁישִׁשׁ – הרי זה מחמת שימוש לשיבה, והוא בזה ככל חתיכת עץ
 67 המיוחדת לשיבה שמשמאת טומאה חמורה, ולא מצד שם אוכל
 68 שבו. לפיכך יתכן שיהיה השאור מטמא אדם מדאורייתא, ואין זו
 69 ראייה שאוכלין מטמאים טומאה חמורה מצד שם אוכל שבהם.
 70 הדין השני: אָמַר אַבְיָה הָרִי אֶמְרוּ בַּבְּרִייתָא (לעיל י"ג) שֶׁתִּקְרֹבָת
 71 עֲבוּדָת בּוֹכְכִים שֶׁל אוֹכְלִין – מיני מאכל שהובאו כתקרובת
 72 לעבודה זרה, מְטַמְּאִין אדם וכלים באוהל. אך אומר אני שטומאתה
 73 של התקרובת לאו דאורייתא, דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו
 74 לאוכלין שמשמאין טומאה חמורה, שלא כתנא דבי רבי ישמעאל.
 75 דוחה הגמרא: בְּשִׁישִׁימֵשׁ המאכל לטמא טומאה חמורה, מְעֵשָׂה עֵץ
 76 שִׁישִׁשׁ – הרי זה מחמת הקרבתו לעבודה זרה ולא מפני שם אוכל
 77 שבו, שכיון שהוא אסור באכילה ובהנאה בטל ממנו שם אוכל, והוא
 78 בזה ככל עץ שעשאוהו עבודה זרה שמשמא אדם וכלים באהל. והוא
 79 לפיכך יתכן שתהיה טומאת התקרובת מדאורייתא. ואין זו ראייה
 80 שאוכלין מטמאים טומאה חמורה מצד שם אוכל שבהם.
 81 הדין השלישי, הוא לגבי המשנה בפסחים (מ"ה), שבצק הנמצא בסדקי
 82 עריבה (קערה), אם רוצה בקיומו שיסתום סדיקה, בטל לעריבה
 83 ונעשה חלק ממנה לענין שאם תיגע בו טומאה תיטמא העריבה
 84 מאותה נגיעה. אביי מבקש להוכיח שדין זה אינו מדאורייתא: אָמַר
 85 אַבְיָה, הָרִי אֶמְרוּ לגבי בצק שבסדקי עריבה, שחֲפוּרֵי אוֹכְלִין –
 86 אוכלין שחיברום לכלים וביטלום שם, כְּבָלִים דְּמוֹ – נחשבים ככלים,
 87 ואם יגעו במת, האוכלין והכלים נעשים אב הטומאה לטמא את
 88 האדם הנוגע בהם. אך אומר אני שטומאתן לאו דאורייתא, דאי
 89 סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכל שמשמא טומאה חמורה.
 90 דוחה הגמרא: בְּשִׁישִׁימֵשׁ שבצק לטמא טומאה חמורה, מְעֵשָׂה עֵץ
 91 שִׁישִׁשׁ – הרי זה מחמת שהוא מתבטל לכלי ונעשה חלק ממנו, והוא
 92 בזה ככל חתיכת עץ שעשאוהו כלי קיבול, שאם נגעה במת מטמאת
 93 את האדם.
 94 הדין הרביעי הוא לגבי חֶלֶב של נבילת טהורה, שאינו מטמא
 95 מצד עצמו אלא אם חשב להאכילו לגוי, שאו מקבל טומאה כשאר
 96 אוכלין. אמנם החלב שעל הכוליא של הנבילה, בזמן שמחובר
 97 לכוליא, הנוגע בו נטמא כאילו נגע בכוליא עצמה, כי החלב נחשב
 98 'שומר' של הכוליא. רב פפא מבקש להוכיח שדין זה אינו
 99 מדאורייתא: אָמַר לִיה רַב פֶּפְסָא לְרַבָּא, הָא דִּתְנַיָא, שֶׁחֶלֶב הַמִּכְסָה
 100 אֵת הַכּוּלִיא שֶׁל הַנְּבִילָה, אִם הוּא בְּכַפְרִים שֶׁשֵׁם אֵין דִּרְבַּם לְאוֹכְלוֹ
 101 כֻּלָּ אֶפִּילוֹ גוֹיִם, צְרִיךְ מְחַשְׁבָּה שִׁיחֻשׁב לַהֲאֹכְלוֹ לְגוֹי, וְצָרִיךְ
 102 הַכֶּשֶׁר מִיֵּם לְהוֹיֹת רֵאוּי לְקַבֵּל טוּמְאָת אוֹכְלִין. אֵךְ אוֹמֵר אֲנִי
 103 שֶׁטוּמְאָתוֹ אֲנִי בְּלוּיָא כְּשֶׁהוּא מְחוּבֵר אֵלֶיהָ מִדִּין 'שומר', הֵיא לֹא
 104 דְּאוֹרֵייתָא, דְּאִי סְלֵקָא דְּעֵתָךְ דְּאוֹרֵייתָא, מְצִינּוּ לְאוֹכֵל שֶׁאֵף עַל פִּי
 105 שְׁמֵטָמָא טוּמְאָה חֲמוּרָה צָרִיךְ הַכֶּשֶׁר לְטַמֵּא טוּמְאָת אוֹכְלִין וְשָׁהִי
 106 אַמְרָה הַבְּרִייתָא שֶׁצָרִיךְ הַכֶּשֶׁר, שֶׁלֹא כִתְנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא שֶׁאֲמַר
 107 שֶׁכֵּל הַמְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה אֵינוֹ צָרִיךְ הַכֶּשֶׁר.
 108 דוחה רבא: בְּשִׁישִׁימֵשׁ החלב לטמא טומאה חמורה, מְעֵשָׂה עֵץ
 109 שִׁישִׁשׁ – הרי זה מחמת היותו שומר של הכוליא, והוא בזה ככל דבר
 110 הנעשה שומר לנבילה, שאפילו הוא כעץ, מטמא כנבילה עצמה.
 111 ואין זה מצד שם אוכל שבו, לפיכך אין אותה טומאה פותרתו
 112 מהכשר.
 113 הדין החמישי: אָמַר רַב מִתְנָה, הָרִי אֶמְרוּ שְׂבִית שֶׁסִּבְכוּ בְּזֻרְעִים,
 114 כְּגוֹן הַמְסַכֵּךְ בְּשִׁיבּוּלִים עִם הַזֹּרְעִים שֶׁבְּחוּכֵךְ, מְתַרְוֵי הַזֹּרְעִים מְטוּמָא
 115 אוֹכְלִין, כִּיּוֹן שֶׁהֵם בְּטֵלִים אֵל הַסִּיכוּךְ. אֵךְ אוֹמֵר אֲנִי שֶׁאִם תְּהִיָּה
 116 צִרְעַת בְּקִירוֹת הַבַּיִת הַהוּא, טוּמְאָתוֹ לְטַמֵּא אֵת הָאָדָם מְצַד שֶׁהוּא

1 וקשה, איך נטמא הבשר, הרי טומאת בית הפתרים היא – נגיעת
 2 הטומאה היא במקום נסתר מהעין, שהרי היא במקום דיבוק הבשר
 3 לאבר מבפנים, והכלל הוא שטומאת בית הפתרים לא מטמא.
 4 מתרצה הגמרא: אָמַר לִיה רַבִּי זִירָא, אֵף לְרִדְי קִשְׁיָא לִי,
 5 וְשִׂאֵלְתִּיהּ (וְשֶׂאלְתוּ) לְרַבִּי אֲבָא בַּר מִמְלֵי, וְאָמַר לִי, הָא מִנִּי –
 6 ברייתא זו בשיטת מי היא. הלא בשיטת רבי מאיר היא, דָּאֲמַר
 7 שטומאת בית הפתרים מטמא. שהרי אמר רבי מאיר (לעיל ע"ב),
 8 שעובר של בהמה שהוציא ידו לחוץ, ונשחטה אמו, כיון שאין
 9 שחיטתה מתירה באכילה את ידי העובר שבחוץ, דין ידו כאבר מן החי
 10 ומטמאת את שאר בשרו. והרי המקום בו שאר הבשר דבוק אל היד
 11 הוא נסתר מן העין, ועל כרחק לדעת רבי מאיר מגע בית הסתרים
 12 מטמא, והברייתא כשיטתו.
 13 רבי אסי דוחה תירוץ זה: אָמַר לִיה רַבִּי אַסִּי, וְלֹא זִמְנִין סְגִיאוֹן
 14 אֲמָרָה קַמְיָא – וכי לא אמר לפני רבי אבא את תירוץו זה פעמים
 15 רבות, וכבר דחיתו ואמרי ליה, שְׁנִי לִיה לְרַבִּי מְאִיר בִּין טוּמְאָה
 16 דְּכַעֲיָא הַכֶּשֶׁר וּבִין טוּמְאָה דְּלֹא כַעֲיָא הַכֶּשֶׁר – רבי מאיר מחלק בין
 17 דבר שכבר הוכשר לקבל טומאה, עליו אמר שמשמא בבית הסתרים,
 18 לבין דבר שלא הוכשר, שאינו מטמא בבית הסתרים. ולכן לגבי עובר
 19 שנשחטה אמו, כיון שהשחיטה מכשירה אותה ואת העובר שבמעיה
 20 לקבל טומאה, אמר רבי מאיר שנטמא בבית הסתרים, אבל
 21 לגבי החותך בשר מאבר מן החי, מן הסתם מדובר בברייתא כשהבשר
 22 עדיין לא הוכשר במים, ומבלי הכשר הרי לא יוכל להיטמא. לפיכך
 23 עדיין קשה, איך נטמא הבשר מן האבר.
 24 רבא מתרץ את קושיית רבי אסי: אָמַר רַבָּא, וְמֵאִי קוֹשְׁיָא הֵיא זֹה,
 25 דְּלִמָּא מדברת הברייתא בְּשֶׁהוּכְשֶׁר הַבֶּשֶׂר קוֹדֵם שֶׁנִּחְתָךְ מֵהָאֵבֶר,
 26 וְשׁוּב נוֹכַח לְהַעֲמִידָה בְּשִׁיטַת רַבִּי מְאִיר הַמְטַמֵּא בַּמְּגַע בֵּית הַסִּתְרִים.
 27 רבה בר רב חנן מתרץ באופן אחר: אָמַר לִיה רַבָּא בַּר רַב חֲנִין לְרַבָּא,
 28 לָמָּה לִּי לְהַעֲמִידָה הַבְּרִייתָא דְּוּקָא כְּשֶׁהִיָּה הַכֶּשֶׁר שֶׁל הַבֶּשֶׂר בְּמִים,
 29 הָרִי הַבֶּשֶׂר הַזֶּה הִיא מְטַמְּא טוּמְאָה חֲמוּרָה אֲנִי – כשהיה
 30 חלק מאבר מן החי הלה לו דין אב הטומאה לטמא אדם וכלים במגע
 31 ובמשא כנבילה, והכלל הוא שכל שסופה לטמא טומאה חמורה אינו
 32 צריך הכשר מים, כמו שאמר רבי יוסי (קכ"א), לגבי נבילת עוף
 33 טהור, שאף על פי שמצד עצמה אינה מטמאת במגע, אבל אם חשב
 34 עליה לאכילה נעשית ראייה לקבל טומאת אוכלין ולטמא במגע אף
 35 אם לא הוכשרה במים, כיון שסופה לטמא טומאה חמורה והיינו שדין
 36 כל נבילת עוף טהור לטמא את האדם ואת הבגדים שעליו כשהיא
 37 בבית הבליעה. וכל שכן הבשר הטהור, שכבר היה מטמא טומאה
 38 חמורה בהיותו חלק מאבר מן החי, שאינו צריך הכשר כדי לקבל
 39 טומאת אוכלין, ויכול להיטמא במגע בית הסתרים לדעת רבי מאיר.
 40 דוחה הגמרא: אָמַר לִיה רַבָּא, אִי אֶפְשֵׁר לְלַמּוֹד אֵת דִּין הַבֶּשֶׂר
 41 מִנְּבִילַת הָעוֹף, כִּי נִבְנִילַת הָעוֹף, טוּמְאָתָהּ הַחֲמוּרָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה,
 42 וְהַטּוּמְאָה הַקְּלָה שֶׁהִיא מְטַמְּא כְּשׁוֹשֵׁב עָלֶיהָ לְאֹכְלִיהָ, יֵשׁ לָהּ
 43 שִׁיכוּת זֹו לְזֹו מִפְּנֵי שֶׁשְׂתִּידוֹן מִשֵּׁם 'אוֹכֵל', לְפִיכֵךְ מְתוּךְ שְׁאֵינָה צָרִיכָה
 44 הַכֶּשֶׁר לְטַמֵּא טוּמְאָה חֲמוּרָה, אֵף לְטוּמְאָה הַקְּלָה אֵינָה צָרִיכָה
 45 הַכֶּשֶׁר. אֲבָל בֶּשֶׂר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֵבֶר מִן הַחֵי, שֶׁבְּשִׁישִׁימֵשׁ לְטַמֵּא טוּמְאָה
 46 חֲמוּרָה, מְעֵשָׂה עֵץ שִׁישִׁשׁ – הרי זה מחמת השתתפותו עם הגידים
 47 והעצמות להיות יחד אבר מן החי, והוא בזה כמוהם שאין טומאתם
 48 מצד שם אוכל שדרי הם כעץ ואינם ראוים לאכילה. וטומאת
 49 אוכלין שתהיה בו כשיחשוב עליו לאכילה היא מצד שיתחדש בו שם
 50 אוכל, ואין לה שייכות לטומאה הראשונה, לפיכך טעון הכשר מים
 51 להיות ראוי לקבל טומאת אוכלין.
 52 הגמרא מביאה חמשה דינים נוספים, שנאמרה בהם סברא זו של
 53 'בששימש מעשה עץ שימש'. הדין הראשון הוא לגבי דברי התנא דבי
 54 רבי ישמעאל (לעיל קכ"א), הדרוש מהכתוב בטומאת שרצים (ויקרא י"א לח)
 55 וְכִי יִתֵּן מִים עַל זֶרַע וְגו' שֶׁהַכֶּשֶׁר מִיֵּם צָרִיךְ רַק בְּדָבָר שֶׁהוּא דוּמָה
 56 לְזֹרְעִים שֶׁאֵינָם נְעֻשִׂים אֲב הַטּוּמְאָה וְהֵינּוּ לְרִבּוּת כֹּל מִינֵי אוֹכְלִין,
 57 אֲבָל דָּבָר הַנְּעֵשָׂה אֲב הַטּוּמְאָה רֵאוּי לְטַמֵּא טוּמְאָת אוֹכְלִין אֵף מִבְּלִי
 58 הַכֶּשֶׁר מִיֵּם. אֲבִי מוֹכִיחַ דִּין נוּסָף מִדְּבַרֵי הַתְּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא:

המשך ביאור למס' חולין ליום רביעי עמ' א

1 בית המנוגע, היא לאו דאורייתא, דאי סלקא דעתך דאורייתא,
2 מצינו לזרעים שמתמא טומאה חמורה, שלא כתנא דבי רבי
3 ישמעאל.

4 דוחה הגמרא: כשישמש הסכך ההוא עם הזרעים שבתוכו לטמא
5 טומאה חמורה, מעשה עין שימש - הרי זה מחמת שימוש לסיכך,
6 והוא בזה ככל חתיכת עץ שסיככו בה את הבית, שהבית מטמא
7 בגללה בצרעת הבתים. לפיכך יתכן שיהיה האדם נטמא מדאורייתא
8 מחמת אותם הזרעים, ואין זו ראייה שאוכלין מטמאים טומאה חמורה
9 מצד שם אוכל שבהם.

10 שנינו במשנה: לדעת רבי מאיר אם מתה הבהמה, האבר המדולדל
11 מטמא כאבר מן החי, ורבי שמעון מטהר. ומשמע בפשטות שרבי
12 שמעון בא לחלוק על דברי רבי מאיר בסיפא, בדינו של האבר לאחר
13 מיתתה, שרבי מאיר מטמאו, ורבי שמעון מטהרו לחלוטין, בין
14 מטומאת אבר מן החי ובין מטומאת נבילה. לפיכך מקשה הגמרא:
15 מה נפשך, אי מיתה עושה ניפול - אם סבר רבי שמעון שעל ידי
16 המיתה כאילו נגמרה נפילת האבר מגוף הבהמה קודם מיתתה, אם
17 כן ליטמא משום אבר מן החי, ואי סבר שאין מיתה עושה ניפול

18 ועדיין האבר נחשב כמחובר לבהמה, אם כן ליטמא משום אבר מן
19 הנבלה.

20 ומפני קושייתה, מעמידה הגמרא את דברי רבי שמעון באופן אחר:
21 אלא רבי שמעון ארישא קאי - רבי שמעון בא לחלוק על דברי
22 התנא ברישא של משנתינו, שאמר שהאבר והבשר המדולדל
23 בבמה אם חשב עליהם להאכילם לגוי מטמאין טומאת אוכלין
24 במקומן וצריכין הבשר, ובה רבי שמעון חולק ומטהר. אבל בסיפא
25 מודה רבי שמעון שלאחר מיתתה האבר מטמא משום אבר מן החי.
26 רבי אסי מביא מאמר של רבי יוחנן, וסובר רבי אסי שרבי יוחנן אמר
27 אותו על דברי רבי שמעון ברישא נכדעת הגמרא כאן שרבי שמעון
28 חלק על הרישא של משנתינו: אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, מאי
29 מעמא דרבי שמעון שטיהר אבר והבשר המעורים בבהמה, מפני
30 שאמר קרא לגבי טומאת אוכלין (ויקרא יא לד) 'מכל האכל אשר יאכל
31 וגו' יטמא' וגו', לשון הכתוב 'אשר יאכל' היא מיותרת, ודורשים
32 ממנה שדווקא אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר, ואפילו
33 לגוי, קרוי אוכל לענין טומאת אוכלין, אבל אוכל שאי אתה יכול
34 להאכילו

59 – שנתלשו ברובם מגופו ומחובריים בו במקצת, והוא עודנו חי, הרי
 60 הם **טהורים**. ואם **מת האדם**, ויש בו אבר ובשר מדולדלין, **הבשר**
 61 **טהור**, והאבר **מטמא משום אבר** הנתלש מן האדם החי, ואולם
 62 **אינו מטמא משום אבר מן המת**, **דבריו רבי מאיר**. ורבי שמעון
 63 חולק ומטהר.

נמרא

64 מלשון משנתינו משמע בפשטות שרבי שמעון בא לטהר את האבר
 65 המדולדל לאחר מיתת האדם, אבל אבר שהיה מחובר היטב באדם,
 66 ונתלש רק לאחר מיתתו, אף רבי שמעון מטמאו. לפיכך מקשה
 67 הגמרא על דבריו: ורבי שמעון, מה נפשך, אי סבר מיתה עושה
 68 נישול – שעל ידי המיתה כאילו נגמרה נפילת האבר מגוף האדם
 69 קודם מיתתו, ליטמא משום אבר הנתלש מן האדם החי. ואי סבר
 70 שאין מיתה עושה נישול ועדיין האבר נחשב כמחובר לאדם, ליטמא
 71 משום אבר מן המת.

72 ומפני קושיא זו מבארת הגמרא את דברי רבי שמעון באופן אחר:
 73 אלא רבי שמעון בעלמא קאי – אינו בא לחלוק רק על דין האבר
 74 המדולדל, מה דינו לאחר מיתת האדם, אלא גם על הדין הכללי של
 75 אבר מן המת. כי ממה דקאמר תנא קמא במשנתינו, שכשמת האדם
 76 האבר מטמא משום אבר מן החי ואין מטמא משום אבר מן המת,
 77 אלמא – מוכח שלשיתו אבר מן המת בעלמא – בשאר מקומות,
 78 כלומר סתם אבר מן המת שלא היה מדולדל מתחילה, מטמא מדין
 79 אבר ואפילו אין בו כזית בשר, ואמר ליה רבי שמעון, אין הדין כך,
 80 אלא אבר מן המת בעלמא, לא מטמא אם אין בו כזית בשר.

81 הגמרא מביאה ראיה מברייתא, שיש מי שסבר שאבר מן המת אינו
 82 מטמא: דתנאי, אמר רבי אליעזר, שמעתי מרבותי שאבר מן האדם
 83 החי מטמא ואפילו אין בו כזית בשר. ומדברי רבי אליעזר משמע
 84 שדווקא אבר מן החי מטמא אבל אבר מן המת אינו מטמא כשאין בו
 85 כזית בשר.

86 רבי אליעזר לא אמר מהיכן למד את דינו של אבר מן המת, ונראה
 87 שדייק זאת מלשון רבותיו שדיברו על אבר מן החי דווקא, לפיכך
 88 מקשה עליו רבי יהושע בברייתא: אמר לך רבי יהושע, וכי מפני
 89 ששמעת שאבר מן החי מטמא, יכול אתה לדייק שדווקא אבר מן
 90 החי מטמא ולא אבר מן המת, והרי יש לך לטמאו מקל וחומר, ומה
 91 האדם החי, שהוא טהור, אף על פי כן אבר הפורש ממנו טמא
 92 כמת, המת עצמו, שהוא טמא, לא כל שכן שאבר הפורש ממנו
 93 יהיה טמא. ועוד קשה לשיטתך, שהרי בתוב במגילת הענין (פ"א)
 94 'בארביסר ביה נכיסת פסקה ועירא דלא למספד' – (ביום ארבעה
 95 עשר באייר, יום שחיטת פסח שני, גזרו שלא להספיד בו, וכי תדייק
 96 אף מלשון זו, הא רבה למספד – שפסח גדול –) הפסח שבניסן מותר
 97 להספיד בו, הרי ודאי אף הוא אסור בהספד כשאר ימים טובים. אלמא
 98 על כרחך כונת התנא שם, שפסח קטן אסור בהספד, וכל דבן וכל
 99 שכן שפסח גדול אסור בהספד. אם כן, הוה נמי כל דבן – גם כן
 100 במה שמעט שאבר מן החי מטמא, הוהנא היא שכל שכן אבר מן
 101 המת מטמא. השיב ואמר ליה רבי אליעזר לרבי יהושע, טועה אתה

102 בכונתי, כי את הדין שהאבר מן המת אינו מטמא, לא דייקתי מלשון
 103 רבותי, אלא כך שמעתי מהם בפירוש, שאבר מן המת אינו מטמא.
 104 שנינו במשנה, שלדברי רבי מאיר, אם מת האדם שיש בו אבר
 105 המדולדל, האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום אבר
 106 מן המת. מבררת הגמרא: ומאי איכא – ואיזה הבדל יש בין אבר
 107 הנתלש מן החי, לאבר הנתלש מן המת. משיבה הגמרא: לגבי כזית
 108 בשר, ועצם בשעורה הפורש (מאבר מן החי) [מן האבר], איכא
 109 ביניהו. דתנן (עדויות פ"ז מ"א), כזית בשר, הפורש מאבר מן האדם
 110 החי, רבי אליעזר מטמא, ורבי נחניא בן הקנה ורבי יהושע
 111 מטמאין. ועצם פשיעור שעורה, הפורש מאבר מן האדם החי, רבי
 112 נחניא מטמא, ורבי אליעזר ורבי יהושע מטמאין. ועל פי משנה זו
 113 יש לבאר גם את דברי רבי מאיר במשנתינו, שסבר כדעת רבי יהושע
 114 שם, שמטהר בין כזית בשר ובין עצם כשעורה שפרשו מאבר מן החי,
 115 ומה שאמר רבי מאיר שהאבר המדולדל לאחר המיתה יש לו דין
 116 המשך בעמוד קמ

1 **לאחרים** בהיתר, אין קרוי אוכל לענין טומאת אוכלין. וכיון שהאבר
 2 והבשר המדולדלין בהמה בחייה אינן יכול להאכילם לגוי מפני
 3 שאסור לגוי לאכלם, ממילא אין בהם טומאת אוכלין לדעת רבי
 4 שמעון.

5 רבי זירא מקשה, שלא מסתבר שלדעת רבי יוחנן, רבי שמעון בא
 6 לחלוק על הרישא: אמר ליה רבי יוחנן רבי אסי, אם כוונת רבי
 7 יוחנן לרישא, מדוע אמר שטעמו מפני שאינך יכול להאכילו
 8 לאחרים, שדבר זה צריך ללומדו מפסוק מיוחד, דילמא טעמא דרבי
 9 שמעון הוה, שהואיל ומעורה האבר במקצת, נחשב מעורה לכל
 10 דבר, והוא כשאר אברים שאינם מטמאים בחייה. שהרי אתה עצמך
 11 לימדתנו סברא כזו (דתינאי) [דתינן] (עוקצין פ"ג מ"ח, יהור –) ענף של
 12 תאנה שנפשה – שנתלש ברובו ומעורה בקליפה של עץ התאנה,
 13 רבי יהודה מטהר את פירות הענף כי נחשב כמחובר לארץ, והקמים
 14 חולקים ואומרים, אם יכול הענף לחיות, טהור, ואם לאו, נחשב
 15 כתלוש, וטמא – ראויים פירותיו לקבל טומאת אוכלין. ואמרין לך
 16 שתבאר לנו מאי טעמא דרבי יהודה ואמרת לך שטעמו הואיל
 17 ומעורה הענף בעץ במקצת, נחשב מעורה לכל דבר, והוא כשאר
 18 העץ שאינו מקבל טומאה. ואם סבר רבי יוחנן שרבי שמעון בא
 19 לחלוק על הרישא, יכל לומר שזהו טעמו.

20 אמר ליה רבי אסי, אכן רבי יוחנן אינו מבאר את טעמו של רבי
 21 שמעון ברישא, אלא בבבא אמצעייתא של משנתינו, שכן שנינו בה
 22 שאם נשחטה הבהמה בעוד האבר והבשר מחוברים בה, הויבשרה
 23 בקמייה – דם השחיטה מכשיר גם אותם ונעשו ראויים לקבל טומאת
 24 אוכלין. דברי רבי מאיר, ורבי שמעון אומר שלא הויבשרו עם שאר
 25 הבהמה, ועל זה (אמר רבי אסי) אמר רבי יוחנן, מאי טעמא דרבי
 26 שמעון, מפני שאמר קרא בטומאת אוכלין (ויקרא י"א לד) 'מכל האכל
 27 אשר יאכל וגו' יטמא, ודורשים מהלשון 'אשר יאכל', שדווקא אוכל
 28 שאפתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר, קרוי אוכל לענין טומאת
 29 אוכלין, אבל אוכל שאין אפתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר, אין
 30 קרוי אוכל לענין זה. וכיון שהאבר והבשר המדולדלין אינן יכול
 31 להאכילם לגוי אף לאחר שחיטתה כיון שאסור לו לאכלם, אינם
 32 קרויים אוכל לענין טומאת אוכלין, ואין הכשר הבהמה בשחיטתה
 33 מועיל להם לדעת רבי שמעון.

34 מקשה הגמרא: אם כוונת רבי יוחנן למציעתא, מדוע אמר שטעמו
 35 של רבי שמעון מפני שאינך יכול להאכילו לאחרים, ודילמא טעמא
 36 דרבי שמעון פהיאי – (במציעתא), אי (בדרבא) [בדרבה] – או כמו
 37 שביאר רבה לעיל (קכב) את טעמו של רבי שמעון בזה, שאין הבהמה
 38 כולה נעשית 'יד' לאבר ולפיכך לא הוכשר האבר עמה, אי בדרבי
 39 יוחנן לעיל (סג) שביאר את טעמו של רבי שמעון בזה, שאין האבר
 40 נחשב כחלק מגוף הבהמה כיון שאם ימשכנו יהיה נתלש ממנה,
 41 ולפיכך לא הוכשר האבר עמה.

42 ומפני קושיא זו, מבארת הגמרא את דברי רבי שמעון ואת דברי רבי
 43 יוחנן, באופן אחר: אלמא לעולם אסיפא – רבי שמעון בא לחלוק על
 44 הסיפא של משנתינו, כמו שביארנו בתחילה, ואולם לאו אאבר –
 45 אינו חולק על דין האבר המדולדל שהוא מטמא במיתתה כדעת רבי
 46 מאיר, אלמא אבשר – רבי שמעון חולק רק לגבי הבשר המדולדל,
 47 שתנא קמא אמר שאם מתה הבהמה הבשר צריך הכשר להיות
 48 ראוי לקבל טומאת אוכלין, ורבי שמעון מטהר את הבשר אף אם
 49 יהיה לו הכשר מים, ועל זה אמר רבי יוחנן, מאי טעמא דרבי
 50 שמעון בזה, מפני שאמר קרא (ויקרא י"א לד) 'מכל האכל אשר יאכל'
 51 וגו', אוכל שאפתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר, קרוי אוכל לענין
 52 טומאת אוכלין, אבל אוכל שאי אפתה יכול להאכילו לאחרים
 53 בהיתר, אין קרוי אוכל לענין זה. וכיון שהבשר המדולדל בחייה
 54 אסור לגוי לאכלו, אף לאחר מיתתה אסור הוא לגוי, וממילא אינו
 55 קרוי אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים, ואף אם יהיה לו הכשר
 56 מים אינו מקבל טומאת אוכלין.

משנה

57 **האבר** – אבר שלם, והבשר – חתיכת בשר לבדה, המדולדלין באדם

המשך ביאור למס' חולין ליום רביעי עמ' ב

1 אבר מן החי, כוונתו לענין שאם יפרשו ממנו כזית בשר או עצם
2 כשעורה יהיו טהורים.
3 כיון שהביאו בני בית המדרש משנה זו ממסכת עדויות, מבארת
4 הגמרא על פיה כעת את מחלוקת רבי מאיר ורבי שמעון
5 במשנתנו, באופן אחר: **הַשְּׁתָּא דְּאֵתִית לְהִבֵּי** - כעת שבאת
6 להעמיד ולבאר את משנתנו על פי המשנה בעדויות, יש לומר
7 שרבי שמעון אינו חולק על תנא קמא לגבי סתם אבר מן המת
8 [כפי שהעמידה הגמרא בתחילה] שהוא מטמא, אלא **כִּין תִּנְא**
9 **קָמָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נְמִי בְּזֵית בְּשָׂר וְעֶצֶם בְּשַׁעוֹרָה אִיבָא**
10 **בִּינְיָהוּ** - המחלוקת ביניהם היא לגבי כזית בשר או עצם

11 כשעורה, כמו שנחלקו התנאים במסכת עדויות. תנא קמא שאמר
12 שהאבר המדולדל מטמא כאבר מן החי ולא כאבר מן המת,
13 כוונתו היא, או כרבי אליעזר, שאם תפרוש ממנו עצם כשעורה
14 תהיה טהורה אבל כזית בשר שיפרוש ממנו יהיה טמא, או כרבי
15 נחוניא, שאם יפרוש ממנו כזית בשר יהיה טהור אבל עצם
16 כשעורה שתפרוש ממנו תהיה טמאה, ורבי שמעון שטיהר, סבר
17 כדעת רבי יהושע, שכל הפורש מאבר מן החי, בין בשר ובין עצם,
18 טהור מכלום.

19 הדרן עלך העור והרוטב